

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การกระทำในลักษณะละเมิดสิทธิส่วนตัวของผู้อื่นด้วยการแอบดู (Voyeurism) เป็นการกระทำที่คุกคามต่อสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น อันได้แก่ สิทธิที่จะอยู่คนเดียว ตลอดจนเสรีภาพที่จะเลือกแสดงออกถึงความเป็นตัวตน เสรีภาพในการควบคุมการเปิดเผยร่างกาย รวมถึงเสรีภาพในการควบคุมการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายของตนเอง การกระทำดังกล่าวจึงถือเป็นภัยคุกคามซึ่งก่อผลร้ายต่อสิทธิส่วนตัวในส่วนที่มีความสำคัญใกล้ชิดกับสิทธิในชีวิตร่างกาย อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่งต่อความเป็นมนุษย์

การละเมิดสิทธิส่วนตัวของผู้อื่นด้วยการแอบดู เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่รู้จักกันมาแต่เดิมในรูปแบบของพฤติกรรม “ถ้ำมอ” ซึ่งสังคมเคยถือเป็นเพียงการกระทำผิดเล็กๆ น้อยๆ ในลักษณะการก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้ถูกรบกวน แต่ด้วยผลของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นเหตุให้ในยุคปัจจุบัน อุปกรณ์เครื่องมือเพื่อการสอดแนม เช่น กล้องขนาดจิ๋ว กลายเป็นสินค้าที่หาซื้อกันได้โดยง่าย ในราคาที่ไม่แพง อีกทั้งโทรศัพท์มือถือแบบติดตั้งกล้องบันทึกภาพเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมมีพกพาไว้เป็นการทั่วไป สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนประเภทการแอบดู ได้ปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบการแอบบันทึกภาพ หรือที่เรียกกันว่า “แอบถ่าย” และเมื่อการแอบบันทึกภาพได้ผนวกเข้ากับการสื่อสารอันสะดวกและรวดเร็วบนระบบอินเทอร์เน็ตแล้ว จึงได้กลายเป็นภัยถ้ำมอรูปแบบใหม่ ซึ่งทำให้ภาพความเป็นส่วนของผู้ถูกรบกวนไม่เพียงแต่จะปรากฏแก่สายตาของผู้แอบบันทึกภาพเท่านั้น แต่สามารถแพร่กระจายสู่สายตาคนอื่นอีกอย่างไม่จำกัด อันเป็นการก่อภัยต่อสิทธิส่วนตัวของผู้อื่นได้อย่างร้ายแรงกว่าภัยถ้ำมอในอดีตเป็นหลายเท่าทวีคูณ อีกทั้งผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อของการแอบบันทึกภาพยังสามารถก่อผลร้ายต่อจิตใจของผู้ถูกรบกวนได้อย่างรุนแรง ในเบื้องต้นพบว่าผู้ถูกรบกวนมักรู้สึกอับอายและสะเทือนใจ แต่ในระยะยาว ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจมีลักษณะเป็นการพัฒนาอาการและความผิดปกติของจิตใจ เช่นพฤติกรรมทางอาหารที่ผิดปกติ การไม่ไว้ใจความสัมพันธ์ และอาการหวาดระแวง โดยพบว่า ผู้ถูกรบกวนบางรายได้ตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตาย หลังจากถูกนำภาพแอบบันทึกขณะกระทำกิจส่วนตัวออกเผยแพร่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

นอกจากนั้น การที่ปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบบันทึกภาพได้ก่อให้เกิดกระแสความนิยมสื่อลามกในรูปแบบคลิปแอบถ่ายขึ้นในสังคม ประกอบกับข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ว่า ผู้ที่หมกมุ่นต่อการละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบดูหรือแอบบันทึกภาพ ซึ่งอาจถือเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนเพศประเภทหนึ่ง มีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศอื่นร่วมด้วย หรืออาจพัฒนาพฤติกรรมการเบี่ยงเบนไปสู่การกระทำที่รุนแรงยิ่งขึ้น เช่น การอนาจาร หรือการข่มขืนกระทำชำเรา ในหลายประเทศจึงเห็นความสำคัญที่จะบัญญัติกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับการกระทำความผิดฐานแอบดูหรือแอบบันทึกภาพขึ้น เพื่อมุ่งตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าวอย่างเฉพาะเจาะจง

จากการศึกษากฎหมายในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศนิวซีแลนด์ ที่ได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับการกระทำความผิดฐานแอบดูหรือแอบบันทึกภาพ พบว่า แม้กฎหมายจะมีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัวของประชาชนเหมือนกัน แต่การกำหนดองค์ประกอบความผิดมีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและนิวซีแลนด์ ไม่กำหนดองค์ประกอบภายในเกี่ยวกับมูลเหตุชักจูงใจทางเพศ และไม่กำหนดให้การแอบดูด้วยตาเปล่าเป็นการกระทำที่มีความผิด ในขณะที่ประเทศอังกฤษและแคนาดา มีการกำหนดถึงมูลเหตุชักจูงใจทางเพศไว้เป็นองค์ประกอบภายใน และกำหนดให้การแอบดูด้วยตาเปล่าเป็นความผิด เป็นต้น ซึ่งอาจมีเหตุผลที่มาจากวิธีมองปัญหาที่ต่างกัน โดยหากพิจารณาในส่วนของผู้กระทำ การกระทำในลักษณะละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบดูและแอบบันทึกภาพ มักจะมีองค์ประกอบทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ แต่หากมองผลร้ายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ถูกระทำ ก็จะเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสิทธิส่วนตัว และด้วยการมองปัญหาที่ต่างกันนั้น น่าจะเป็นเหตุให้มีการบัญญัติประเภทความผิดไว้ต่างกัน โดยประเทศอังกฤษและแคนาดา กำหนดให้การกระทำความผิดฐานแอบดูและแอบบันทึกภาพเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและนิวซีแลนด์ กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการแอบบันทึกภาพไว้เป็นความผิดต่อสิทธิส่วนตัว

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา พบว่าองค์ประกอบภายในเกี่ยวกับมูลเหตุชักจูงใจทางเพศ เป็นเรื่องที่ยากแก่การพิสูจน์ และผู้ถูกกล่าวหาหมกมุ่นเป็นข้อต่อสู้ว่าตนเองมิได้มีมูลเหตุชักจูงใจทางเพศในการกระทำความผิดดังกล่าว ดังที่ปรากฏในคดีที่ขึ้นสู่ศาลในต่างประเทศ อีกทั้งแม้จะเป็นส่วนมากแต่ก็ไม่ใช่ทุกกรณีที่ผู้กระทำจะมีมูลเหตุเพื่อแสวงหาความพอใจทางเพศ เช่น อาจกระทำไปเพื่อต้องการนำภาพไปชมขูผู้ถูกระทำ เป็นต้น นอกจากนี้ ไม่ว่าผู้กระทำจะมีมูลเหตุชักจูงใจทางเพศหรือไม่ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดดังกล่าวก็ไม่ได้แตกต่างกัน ดังนั้น การกำหนดความรับผิดของการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ น่าจะเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพในการ

บังคับใช้มากกว่า หากกำหนดเพียงเจตนารมณ์โดยไม่ได้กำหนดว่าจะต้องกระทำโดยมีมูลเหตุชักจูงใจทางเพศ

นอกจากนั้น ในการกำหนดองค์ประกอบภายในเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบบันทึกภาพโดยความประมาท อันเป็นแนวทางของประเทศนิวซีแลนด์ พบว่ามีประโยชน์ในการขยายความคุ้มครองต่อสิทธิส่วนตัว และน่าจะมีความเหมาะสมในการตอบสนองต่อปัญหาในเชิงรุก เนื่องจากในปัจจุบัน มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดตามสถานที่และอาคารต่างๆ อย่างเป็นการทั่วไป จึงควรกำหนดให้ผู้ที่ทำการติดตั้งกล้องเพื่อบันทึกภาพ ซึ่งมีโอกาสที่จะรู้และป้องกันเหตุมากกว่า จะต้องมีความระมัดระวังและตระหนักในสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น เช่น จะต้องไม่ติดตั้งในที่ที่ผู้อื่นอาจคาดหมายว่าจะได้รับความเป็นส่วนตัว รวมทั้งควรจะมีการติดตั้งโดยเปิดเผยและแจ้งบอกในบริเวณที่ติดตั้ง เป็นต้น

สำหรับการครอบครอง ส่งต่อ ขาย จำหน่าย และเผยแพร่ภาพบันทึกจากการละเมิดสิทธิส่วนตัว ถือเป็นกรกระทำที่ควรบัญญัติให้เป็นความผิดเช่นเดียวกับ การแอบดู การแอบบันทึกภาพ และการส่งต่อภาพแบบถ่ายทอดสด เนื่องจากการกระทำที่ก่อความเสียหายได้อย่างมีนัยสำคัญ เพราะเป็นการกระทำที่เป็นเหตุให้เกิดการกระจายเผยแพร่ภาพบันทึกจากการละเมิดสิทธิส่วนตัวขยายตัวออกไปเป็นวงกว้าง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการทางกฎหมายเพื่อยับยั้งการกระทำดังกล่าวนี้ เพื่อระงับและบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดต่อผู้ถูกรกระทำ

ส่วนอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวในแต่ละประเทศ พบว่ามีการกำหนดแตกต่างกันออกไป จากการศึกษาพบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดอัตราโทษจำคุกสูงสุดไว้ไม่เกิน 1 ปี ประเทศอังกฤษกำหนดอัตราโทษจำคุกสูงสุดไว้ไม่เกิน 2 ปี ประเทศนิวซีแลนด์กำหนดโทษจำคุกสูงสุดไว้ไม่เกิน 3 ปี ส่วนประเทศแคนาดา กำหนดอัตราโทษจำคุกสูงสุดไว้ไม่เกิน 5 ปี

เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบดูและแอบบันทึกภาพในประเทศไทย อันได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287, 326, 328 และ 397 และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มาตรา 14(4) และ (5) ซึ่งต่างมิใช่บทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิส่วนตัวโดยตรง และมิได้มุ่งป้องกันปราบปรามต่อการกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นการเฉพาะ จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันกับการกระทำละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบดูและแอบบันทึกภาพ นอกจากจะไม่ครอบคลุมแก่ลักษณะการกระทำดังกล่าวในทุกรูปแบบแล้ว ในการนำมาปรับใช้ยังจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงองค์ประกอบความผิด

ตามฐานความผิดของกฎหมายที่นำมาบังคับใช้ ทั้งๆที่อาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการกระทำในลักษณะละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบดูหรือแอบบันทึกภาพ นอกจากนี้ ะวางโทษตามกฎหมายฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง อาจไม่เหมาะสมแก่พฤติการณ์ของการละเมิดสิทธิส่วนตัวของผู้อื่นด้วยการแอบดูหรือแอบบันทึกภาพ ทั้งหมดนี้ ย่อมเป็นเหตุให้การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันกับการกระทำดังกล่าวขาดประสิทธิภาพ

ดังนั้น เมื่อการแอบดูและแอบบันทึกภาพ เป็นการกระทำที่ถือได้ว่าอยู่ในขอบเขตอันควรนำกฎหมายอาญามาบังคับใช้แก่การกระทำดังกล่าวในบริบทของสังคมไทย จึงสมควรบัญญัติฐานความผิดเฉพาะที่มีโทษทางอาญาเพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบดูและแอบบันทึกภาพ เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถูกระทำ ตลอดจนรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยนำมาตราการทางกฎหมายในต่างประเทศมาเป็นแนวทาง เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีการออกแบบมาเพื่อบังคับใช้แก่การกระทำดังกล่าวเป็นการเฉพาะและมีการพัฒนาผ่านห้วงเวลามาในระยะหนึ่งแล้ว เพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายบังคับใช้กับการกระทำดังกล่าวอย่างเหมาะสม และคุ้มครองผู้ถูกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นควรบัญญัติให้การกระทำละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบดูและแอบบันทึกภาพ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา โดยการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ด้วยการเพิ่มหมวด 4 ความผิดต่อสิทธิส่วนตัว ไว้ภายใต้ลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง และควรบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเกี่ยวกับอายุของเหยื่อที่ยังเป็นเด็กหรือผู้เยาว์ไว้ด้วย รวมถึงควรกำหนดเหตุยกเว้นโทษกรณีหากเป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล เพื่อให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งผู้ที่ขาดความสามารถในการปกป้องตนเอง นอกจากนี้ ควรกำหนดเหตุยกเว้นความรับผิด ในกรณีกระทำเพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยจะต้องเป็นการกระทำที่พอสมควรแก่เหตุและโดยสุจริต โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

“หมวด 4

ความผิดต่อสิทธิส่วนตัว

มาตรา 333/1 ผู้ใด

(1) กระทำการแอบดูผู้อื่น โดยที่ผู้อื่นไม่รู้และไม่ได้ให้ความยินยอม ในขณะที่ผู้อื่นอยู่ในสถานการณ์ที่ย่อมมีความคาดหมายอันควรที่จะได้รับความเป็นส่วนตัว และ

- ก. ผู้อื่นกำลังกระทำกิจธุระส่วนตัวในการใช้ห้องน้ำและห้องสุขา หรือ
- ข. ผู้อื่นกำลังเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศ หรือ
- ค. ผู้อื่นกำลังเปลือยกาย หรือเผยให้เห็นทั้งหมดหรือบางส่วนของร่างกายอันพึงสงวนและปกปิด อันได้แก่ บริเวณหน้าอกหญิง อวัยวะเพศ และบั้นท้าย หรือมีเพียงชุดชั้นในหรือชุดอื่นที่อาจสวมใส่ในลักษณะและวัตถุประสงค์เดียวกันสวมทับไว้ หรือ
- ง. แม้ว่าจะอยู่ในที่สาธารณะ แต่หากในการเปลือยหรือเผยให้เห็นทั้งหมดหรือบางส่วนของร่างกายอันพึงสงวนและปกปิด หรือมีเพียงชุดชั้นในหรือชุดอื่นที่อาจสวมใส่ในลักษณะและวัตถุประสงค์เดียวกันสวมทับไว้ อยู่ภายใต้สถานการณ์ พฤติการณ์และวิสัย ที่ผู้อื่นนั้นย่อมจะเชื่อได้ว่า บริเวณส่วนของร่างกายดังกล่าวจะไม่อาจถูกเห็นได้ต่อสาธารณะ

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

(2) กระทำผิดตาม (1) โดยอาศัยอุปกรณ์เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือเป็นการกระทำในลักษณะแอบบันทึกภาพ หรือการแอบถ่ายทอดสดภาพ ไม่ว่าจะด้วยการใช้อุปกรณ์เครื่องมือใดๆ หรือด้วยวิธีการใดๆ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสี่ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(3) ครอบครองภาพบันทึกความเป็นส่วนตัว โดยรู้หรือควรรู้ได้ว่าเป็นภาพที่เกิดจากการกระทำความผิดตามข้อ (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(4) ส่งต่อ ขาย จำหน่าย หรือเผยแพร่ภาพบันทึกความเป็นส่วนตัว ไม่ว่าจะโดยวิธีการใดๆ หรือกระทำการครอบครองไว้เพื่อการดังกล่าว โดยรู้หรือควรรู้ได้ว่าเป็นภาพที่เกิดจากการ

กระทำผิดตามข้อ (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสี่ปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา 333/2 ถ้าการกระทำตามมาตรา 333/1 (2) ได้กระทำโดยความประมาท ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 333/3 ถ้าการกระทำผิดตามมาตรา 333/1 เป็นการกระทำต่อบุคคลอายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปี หรือเป็นภาพบันทึกความเป็นส่วนตัวของบุคคลอายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปี แล้วแต่กรณี โดยผู้นั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ผู้กระทำได้ระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้หนึ่งในสาม

มาตรา 333/4 ถ้าการกระทำผิดตามมาตรา 333/1 เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี หรือเป็นภาพบันทึกความเป็นส่วนตัวของเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี แล้วแต่กรณี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ผู้กระทำได้ระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้สองในสาม

มาตรา 333/5 ถ้าการกระทำผิดตามมาตรา 333/1 มาตรา 333/3 หรือมาตรา 333/4 เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ผู้กระทำได้ระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ หนึ่งในสาม

มาตรา 333/6 ผู้ใดได้กระทำโดยสุจริตและพอสมควรแก่เหตุ เพื่อความชอบธรรม ป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามทำนองคลองธรรม หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิด

มาตรา 333/7 ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา 333/3 มาตรา 333/4 และ มาตรา 333/5 เป็นความผิดอันยอมความได้”

นอกจากนั้น ผู้เขียนยังควรที่จะมีการแก้ไขวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจให้ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดสิทธิส่วนตัวด้วยการแอบดูหรือแอบบันทึกภาพ เข้ารับการประเมินทางจิต หรือได้รับการบำบัดรักษาทางจิต รวมถึงการได้รับคำปรึกษาจากนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ และการบำบัดรักษาอย่างอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร หากผู้กระทำความผิดมีอาการป่วยทางจิต โดยไม่ถึงกับเป็นผู้มีจิตบกพร่อง โรควิต หรือจิตฟั่นเฟือนด้วยอีกส่วนหนึ่ง